

พิมพ์ครั้งที่ ๑

วันวารของ! แม่!

ปัญญา มา เขียน
รำไพพรรณ แก้วสุริยะ คำนิยามและบรรณาธิการ

วันสารของ!
แม่!

ปัญจมา เขียน
รำไพพรรณ แก้วสุริยะ คำนิยมและบรรณาธิการ

น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด พิมพ์

วันวารของแม่

ปัญญา เขียน

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ คำนิยมและบรรณาธิการ

ใจบุญ ชุนทรง ภาพประกอบ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗

พิมพ์ครั้งที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๘

ราคา ๙๘ บาท

© ลิขสิทธิ์ ๒๕๕๖: ปัญญา

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ปัญญา.

วันวารของแม่. -- พิมพ์ครั้งที่ ๘. -- กรุงเทพฯ: น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๘.
๑๖๘ หน้า.

๑. ไทย. -- ความเป็นอยู่และประเพณี. ๒. ไทย -- ภาวะสังคม. I. ชื่อเรื่อง.

๓๙๐.๐๙๕๕๙๓

ISBN 978-974-9695-01-2

กรรมการผู้จัดการ สุวดี จงสถิตย์วัฒนา ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ ราตรี สังสกลุช ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ สุเมธ สุวิทย์เสถียร บรรณาธิการอำนวยการ ชนาวุธ ดินารักษ์ ผู้จัดการสำนักพิมพ์ สุชาดา งามวัฒนาจินดา บรรณาธิการบริหาร วาริน วรรณประสาธ หั้วหน้ากองพิสูจน์อักษร และตรวจสอบ อัมพันธ์ คงมั่น ผู้จัดการกองศิลปกรรม กฤษดา เสงส์สงค์ ผู้ช่วยผู้จัดการกองศิลปกรรม สุนันท์ เพชรราวา ศิลปกรรม T-mac คอมพิวเตอร์กราฟิก ปัทมา แดงวิจิตร หัวหน้ากองประสานงานการผลิต จรัสศรี พรหมเทพ ประสานงานการผลิต ฉัตรทิพย์ กลสิทธิ์ อนุสรดา ดาธเนศ สำนักงาน บริษัท น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด เลขที่ ๑๑ ซอยสุขุมวิท ๓๑ (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทร. ๐-๒๖๖๗๐-๙๘๐๐, ๐-๒๖๖๒-๓๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๖๒-๐๙๑๙ e-mail: editorial@nanmeebooks.com

เพลตที่ คลาสิคสแกน โทร. ๐-๒๒๙๑-๗๕๗๕ พิมพ์ที่ แชนโพรฟรินติ้ง โทร. ๐-๒๙๓๑-๘๘๕๗-๖๐
จัดจำหน่ายทั่วประเทศ บริษัท น่านมีบุ๊กส์ จำกัด เลขที่ ๑๑ ซอยสุขุมวิท ๓๑ (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท
แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ www.nanmeebooks.com

กระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสือเล่มนี้ช่วยในการถนอมสายตา เนื่องจากสะท้อนแสงเพียงเล็กน้อย
และใช้หมึกธรรมชาติจากน้ำมันถั่วเหลือง จึงปลอดภัยต่อมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หากหนังสือเล่มนี้ผลิตไม่ได้มาตรฐาน อาทิ หน้ากระดาษสลับกัน หน้าซ้ำ หน้าขาดหาย
สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนใหม่ให้ โปรดส่งไปเปลี่ยนตามที่อยู่ด้านบน
หรือติดต่อ Nanmeebooks Call Center โทร. ๐-๒๖๖๒-๓๐๐๐ กด ๑

คำนิยม

วันวารของแม่ เป็นสารคดีเรื่องยาวเกี่ยวกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาพื้นถิ่นของชาวบ้านในลุ่มน้ำบางปะกง ผู้เขียนได้ร้อยเรียงขึ้นจากประสบการณ์ชีวิตจริงผสมผสานกับการค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียด แล้วนำเสนอเป็นเนื้อเรื่องสั้น ๆ ที่จบในตอน สรรค์สร้างเรื่องราวทุกตอนให้มีจุดเด่นชวนติดตามอ่านได้ตลอดทั้งเล่ม

ดิฉันอ่านสารคดีเรื่องนี้แล้ว ไม่เพียงแต่จะเกิดมโนภาพถึงวิถีชีวิตครอบครัวชนบท ที่มีมานะอดทน เสียสละ และมีความอบอุ่นระหว่างคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ ดำเนินชีวิตด้วยความบากบั่นตามครรลองในสภาพแวดล้อมอันอุดมสมบูรณ์ริมฝั่งน้ำบางปะกงเท่านั้น อรรถรสในภาษาที่ผู้เขียนบรรยายโวหารที่มีถ้อยคำภาษาถิ่น พร้อมคำอธิบายไว้ในภาคผนวกให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาพื้นบ้านควบคู่กัน เนื้อเรื่องบางตอนยังแฝงความสะท้อนอารมณ์ด้วยพรรณนาโวหาร ที่ออกมาจากใจ สะท้อนความมุ่งมั่น เข้มแข็ง รักและห่วงใยครอบครัว อันเป็นข้อคิดเป็นบทเรียนให้กับคนรุ่นใหม่ได้

เมื่ออ่าน**วันวารของแม่**ทุกตอนแล้ว ก่อให้เกิดจินตภาพที่เชื่อมนามธรรมกับสิ่งที่ปรากฏเป็นรูปธรรมได้อย่างเกิดความรู้และมีความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมและวิถีของสังคมในแดนลุ่มน้ำบางปะกงสมัยอดีตกับปัจจุบันได้อย่างกลมกลืนตลอดทั้งเรื่อง

รวิไพพรรณ แก้วสุริยะ

จากใจผู้เขียน

ดิฉันเคยคิดตั้งแต่ลูกเล็กๆ ว่า จะเขียนเรื่องราวที่ผ่านมาในชีวิตไว้ให้ลูกได้รู้ว่าแม่ทำอะไรบ้างกว่าจะมาถึงวันนี้ ให้ลูกเห็นเป็นแบบอย่างในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนและการดำรงชีวิต แต่จนเวลาล่วงเลยไปเนิ่นนานก็ยังไม่ได้ลงมือทำ เพราะภารกิจที่รับผิดชอบทำให้ไม่มีเวลาได้ทำตามที่ต้องการ แต่ก็ยังไม่เลิกล้มความตั้งใจ

จนกระทั่งดิฉันป่วยด้วยโรคร้าย เข้ารับการผ่าตัด จึงปลดปล่อยจากภารกิจทั้งหมด และคิดว่าเวลาของตัวเองเหลือไม่มาก จึงควรถือโอกาสนี้เขียนเรื่องที่ตั้งใจไว้ให้สำเร็จ ซึ่งคนใกล้ชิดในครอบครัว รวมทั้งเพื่อนพ้องก็เป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ และหวังว่าสิ่งที่ดิฉันเขียนจะเป็นประโยชน์สำหรับลูกตัวเองและลูกคนอื่นบ้างอย่างน้อยก็ทำให้รู้ว่าสังคมสมัยก่อนเขาอยู่กันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้เด็ก ๆ รุ่นหลังมีความหวังและกำลังใจที่จะต่อสู้ชีวิตต่อไป

ปัญญาจมา

กุมภาพันธ์ 2546

คำนำสำนักพิมพ์

"ความแน่นอนคือความไม่แน่นอน" สัจธรรมที่อยู่คู่โลกเรามาทุกยุคทุกสมัย ยามที่คนเราต้องประสบทุกข์แสนสาหัสไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใด เรามักจะนึกเสียใจอยู่บ่อยๆ กับเหตุการณ์ในอดีตที่เคยกระทำไว้ และมักจะคิดว่าเราควรทำหรือไม่ควรทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ นั่นเป็นเพราะเราดำรงชีวิตอยู่ด้วยความประมาท ไม่เข้าใจถึงความเป็นจริงที่เป็นแก่นแท้ของโลก นั่นคือความไม่แน่นอน โดยเฉพาะเรื่องของสังขาร

วันวารของแม่บอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เป็นแม่ เมื่อต้องมาเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายที่รุนแรง ไม่รู้อนาคตวันข้างหน้าจะเป็นเช่นใด ห่วงผูกคอสำคัญที่รัดรั้งแม่ไว้ก็คือลูก ผู้เป็นแม่จึงอยากถ่ายทอดชีวิต เลือดเนื้อ และตัวตนของแม่เป็นสมบัติตกทอด เพื่อให้ลูกนำไปประสพการณ์และคำสอนสั่งของแม่ไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในภายภาคหน้า

ปัญญาถ่ายทอดเรื่องราวจากชีวิตจริงที่เธอได้ประสบพบเจอมา นับตั้งแต่วัยเยาว์ สะท้อนให้เห็นเป็นภาพลายเส้นชีวิตผู้คนริมฝั่งน้ำบางปะกง ได้อย่างชัดเจน เป็นความเรียบง่ายที่งดงาม นอกจากนี้ ยังบรรยายให้เห็นภาพคืนวันแห่งความสุขของครอบครัวที่อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา ช่วยกันทำมาหากินอย่างสุจริต พ่อแม่ ปู่ย่า และผู้ใหญ่ในบ้าน มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนลูกหลานให้อยู่ในศีลในธรรม และมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ซึ่งหาได้ยากยิ่งในสังคมปัจจุบัน

สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์มีความภูมิใจเสนอหนังสือที่แสดงภาพชีวิตที่ดั่งงามของผู้คนในสังคมและความผูกพันของครอบครัวชาวไทยในอดีต สมคุณค่าหนังสือรางวัลรองชนะเลิศจากการประกวดวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ ๒

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์

สารบัญ

โชคดีอีกแล้วลูก	๙
อยู่ในสวน	๑๔
เริ่มไปโรงเรียน	๒๐
น้องใหม่	๒๘
ดำข้าว	๓๔
หาหน่อลำพู	๓๙
โกนเปีย	๔๔
พายเรือ	๕๒
ทำน้ำตาล	๖๙
ชาวสวน	๘๐
เที่ยวงาน	๘๗
หาปลา	๑๐๒
ทำไร่	๑๑๖
ไปงาน	๑๒๓
เรียนจบ	๑๓๘
เป็นบัณฑิต	๑๔๓
ส่งท้าย	๑๕๕

โชคดีอีกแล้วลูก

วันนั้นเป็นวันศุกร์ ผมเริ่มสอบปลายภาคเรียนที่สอง จำได้ว่าเป็นวันที่แม่จะไปฟังผลการตรวจร่างกายที่ศูนย์มะเร็ง แม่พูดเป็นเล่นไปว่าจะไปฟังผลสอบเอนทธานซ์ ผมได้แต่นึกในใจว่าแม่เรานึกอะไรเป็นเรื่องตลกไปหมด แต่ก็ดีจะได้ไม่เครียด

ผมพบแม่ตอนเย็น ผมรีบถามทันทีที่เห็นหน้าแม่

"แม่ครับ ผลเอนทธานซ์ของแม่ดีไหมครับ"

"โชคดีลูก" แม่ตอบด้วยสีหน้าปกติ

"แสดงว่าผลการตรวจไม่มีอะไรใช่ไหมครับ" ผมถามอย่างดีใจ

"แม่เป็นมะเร็งจ้ะ"

"มะเร็ง!" ผมทวนคำด้วยความตกใจ

"แม่เป็นมะเร็งนะครับ ไม่ได้เป็นหวัด จะโชคดีได้ยังไง" ผมค้ำ

"ก็โชคดีที่เป็นมะเร็ง ไม่ได้เป็นเอดส์" แม่พูดต่อ "มะเร็งที่เต้านมไม่ใช่โรคติดต่อ อย่างน้อยแม่อีกดีใจที่ไม่ได้ทำให้คนในบ้านติดโรคเหมือนโรคอื่น ๆ"